1 YOSHGACHA BO‘LGAN BOLALARNING JISMONIY RIVOJLANISHI VA OZIQLANTIRILISH XUSUSIYATLARINI QIYOSIY TAHLIL QILISH (Urganch shahri va Xazorasp tumani misolida)

Nurjanov Bahodir Berdiyevich
Urganch davlat tibbiyot instituti, Xorazm, O‘zbekiston

Kirish. Go‘daklik davrida (1 yoshgacha) bolalarning to‘g‘ri oziqlantirilishi ularning jismoniy rivojlanishi, immun tizimining shakllanishi va kelajakda turli surunkali kasalliklarning oldini olishda fundamental ahamiyatga ega. Go‘daklik davridagi noto‘g‘ri ovqatlanish kasallanish ko‘rsatkichlarining ortishiga va ijtimoiy-iqtisodiy yo'qotishlarga sabab bo‘ladi. Shu bois, hududlar kesimida bolalarning oziqlanish holatini monitoring qilish dolzarb vazifalardan hisoblanadi.

Tadqiqotning maqsadi. Urganch shahri va Xazorasp tumanida yashovchi 1 yoshgacha bo‘lgan bolalarning jismoniy rivojlanishi va oziqlantirish turlarini (tabiiy, sun'iy va aralash) qiyosiy o‘rganish.

Tadqiqot materiallari va usullari. Xorazm viloyatining Urganch shahridagi 1-sonli oilaviy poliklinika va Xazorasp tumanidagi 38-sonli oilaviy poliklinikada ro‘yxatda turgan, jismoniy va aqliy sog‘lom, tug‘ma nuqsonlari bo‘lmagan **636 nafar 1 yoshgacha bo‘lgan bolalar** tadqiqot obyekti etib olindi. Ulardan 336 nafari (53%) shahar, 300 nafari (47%) esa qishloq (tuman) hududiga to‘g‘ri keladi. Metod sifatida antropometrik o‘lchovlar, anamnestik va statistik tahlil usullaridan foydalanildi.

Natijalar va ularning muhokamasi.

1. **Gender va hududiy taqsimot:** Urganch shahrida tekshirilgan bolalarning 160 nafari o‘g‘il, 176 nafari qiz bolalarni tashkil etdi. Xazorasp tumanida esa 164 nafar o‘g‘il va 136 nafar qiz bolalar tekshiruvga jalb qilindi.
2. **Tug'ilish anomaliyalari (kesarcha kesish):** So‘rovnoma natijalariga ko‘ra, 458 ta tug‘ruq holatidan 72% (330 tasi) tabiiy yo‘l bilan, 28% (128 tasi) esa kesarcha kesish operatsiyasi orqali amalga oshirilgan. Urganch shahrida ota-onasi ajrashgan bolalar ulushi 1.7%, Xazorasp tumanida esa 4.4% ni tashkil etgan.
3. **Oziqlantirish turlari bo'yicha tahlil:**

- **Tabiiy oziqlantirish (ona suti):** Shaharda ham, tumanda ham 100 nafardan bola faqat ona suti bilan parvarish qilingan.
- **Sun'iy oziqlantirish:** Urganch shahrida sun'iy oziqlantirilayotgan go'daklar soni 136 nafarni tashkil etgan bo'lsa, Xazorasp tumanida bu ko'rsatkich 100 nafarni ko'rsatdi (shahar sharoitida sun'iy oziqlantirish ko'proq).
- **Aralash oziqlantirish:** Har ikki hududda ham 100 nafardan bola aralash oziqlantirish guruhiga kiritilgan.

4. **Yosh davrlari kesimidagi tahlil:** Diagramma ko‘rsatkichlariga ko‘ra, bolalarni sun'iy va aralash oziqlantirishga o‘tkazish holatlari asosan 2 oylik (Xazorasp tumanida yuqori) va 5-6 oylik (Urganch shahrida yuqori) davrlarga to‘g‘ri kelishi aniqlandi.

Xulosa. Tadqiqot natijalari shahar sharoitida 1 yoshgacha bo‘lgan bolalar o‘rtasida sun‘iy oziqlantirishga bo‘lgan moyillik qishloq (tuman) joylariga nisbatan yuqoriroq ekanligini ko‘rsatdi. Go‘daklar o‘rtasida kasallanish va salbiy oqibatlarning oldini olish uchun tabiiy emizishni targ‘ib qilish hamda 6 oylikkacha faqat ona suti bilan boqish ko‘rsatkichlarini oshirish bo‘yicha tibbiy-profilaktik ishlarni kuchaytirish zarur.